

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

God's blessing on all nations,
Who long and work for that bright day,
When o'er earth's habitations
No war, no strife shall hold its sway,
Who long to see
That all men free
No more shall foes, but neighbours be.

"A toast". By F. Presšeren (J.L.)

LETNIK IX. VOLUME X.

TORONTO, 1. NOVEMBER 1958

STEVILKA 11. — NUMBER 11.

Pij XII - mrtev

Skoraj dvajsetletno vladanje Pija XII. je tako polno važnih dogodkov in odločitev, da je sodobnikom težko razvrstiti jih po odločitelnosti, ki jih bodo imeli za bodočnost Cerkve in človeštva.

Pij XII. je bil gotovo eden najbolj znanih papežev. Njegove množične in zasebne avdiencie, ki so ga približale letno milijonom vernikov in tudi nekatolicanom, pa tudi veliki dogodki kot razglasitev dogme o Marijinem vnebovstetju, sveto leto in velike spremembe v cerkveni organizaciji (imenovanje kardinalov drugih ras, konec italijanske večine v kardinalskem zboru) in verskem življenju (olajšave glede navadnega in euharističnega posta, večerne maše, itd.), uvedba novih praznikov kot praznik sv. Jožefa—delavca in njegovi božični nagovori med vojno so prebili obroč molka, ki ga svetovni tisk namerno nalaga na vse, kar je katoliškega.

V dobi svojega pontifikata je izdal Pij XII. nad dvajset okrožnic. Vrhunec predstavljata verjetno okrožnici o Mističnem telesu in o liturgiji, ki sta dokončno pokazali meje individualizmu, v kolikor je znal najti pot kot prevladujoča silnica v filozofiji tudi v mišljenju in praktično življenje katolicanov.

Pij XII. je nadaljeval delo Pija XI. z vzpodbujanjem katolicanov h katoliški akciji. Z okrožnico "Bis saeculari" je zaustavil zoževalne namene nekaterih goročenežev in uveljavil njen katoliški značaj. Laični kongres v Rimu in zborovanje zosistov v Rimu sta bili dve zunanji vidni točki dela, ki ga opravljajo katolicani z zavestjo poslanstva v svetu. Nešteti so bili papeževi pozivi vernikom, naj svoje dejavnosti ne omeje zgolj na ožji krog, marveč naj sodelujejo z vsemi dobronamernimi pri vseh podjetjih in ustanovah, ki služijo dobrobiti človeštva. Posebno je naglašil dolžnosti katolicanov, da aktivno sodelujejo v javnem življenju pričenši z občino do Organizacije Zedinjenih Narodov. Povdarjal je tudi važnost katolicanov, da razvijajo svoje umske zmožnosti in doprinašajo svoj del h globljemu spoznanju stvarstva ter obvladanju snovnega sveta.

Pijevo delo za svetovni mir priznavajo tudi nekatolicani. Čeprav nekateri ne morejo razumeti, je vendarle res, da je temeljil Pijev brezkompromisni odnos do komunizma na njegovem prizadevanju za ostvareitev resničnega miru za človeštvo. Vse vabe in nepopolno trpljenje, ki ga komunizem prizadeva Cerkvi povsod, kjer si je prilaštil oblast, niso omajali tega stališča. Jasna označitev meje ločilnice je gotovo sovplivala, da se je ustavil politično napredovanje komunizma v več deželah, ki so bile zelo blizu možnosti da se komunisti polastec oblasti na zakonit način.

Dvajsetletna doba cervene zgodovine pod Pijem XII. je bila gotova ena velikih dob Cerkve, doba, ko smo katolicani vsaj delno zapustili svoj ghetto in tvegali zopet korake v svet preko ograje domačega plota. Bila je doba notranje rasti in uveljavljanja v svetu, pa tudi doba velikega trpljenja, kateremu je izpostavljen ne samo kak osamljen ud Mističnega telesa, ampak celi narodi in cele cerkvene pokrajine. Nekaj tega moremo pripisati — poleg vodstva Previdnosti — delu prejšnjih papežev in semenu, ki so ga sejali ob svojem času, toda doberšen del temelji na osebnosti in delu pokojnega papeža. Njegovo čudežno ozravljenje pred štirimi leti nakazuje možnost, da ga bo Cerkve v doglednem času uvrstila med svetnike.

R. Čuješ.

OB ŠTIRIDESETIH LETIH

CIRIL ŽEBOT

Pred štiridesetimi leti so si Slovenci drugič v svoji pisani zgodovini ustanovili lastno narodno oblast. Na žalost je obnovljena slovenska država živela le malo časa. Narodovo vodstvo se je balo, da brez taksajšnje in neposredne (fer brezpogojne) vključitve v skupno državo s Hrvti in Srbi Slovenija ne bi imela narodnega obstanka.

Zanimivo je ugotoviti, da so se iz podobnih ozirov Slovenci bili odrekli svoji prvi samostojnosti v devetem stoletju, in da je ista osnovna bojazan že v kali izključila slovensko samovlado ob drugi svetovni vojni.

Tuji poznavalci daljine ali bližine slovenske zgodovine jasno pričajo o časovni in vsebinski demokratični edinstvenosti prve slovenske države (J. Bodin), o dejstvu, da so v predvojni dobi Slovenci tiskali sorazmerno največ knjig na svetu (B. Newman) in da so si izgradili "skorajšnje utopije zadržnega družbenega in gospodarskega življenja" (J. LaFarge).

V luči takih pričevanj ne more biti nobenega dvoma, da je politična neodločnost osnovna hiba slovenskega narodnega značaja. Čas je, da se Slovenci zavedejo te svoje Ahilove pete in da se iz kričnega nauka dvanajstletne zgodovine nauče za bodočnost.

Izven komunistične Evrazije skoraj ni več naroda, in kmalu nobenega ne bo (mnogi kulturno in gospodarsko mnogo manj raz-Tone Zagorc, bo zaradi pomanjšanih nekateri celo manj številni, ki ne bi imeli lastne številke).

vlade v eni ali drugi obliki. Poleg tega svetovnega dejstva pa je danes tudi razvidno, da se stara Evropa postopoma, pa vztrajno preureja v novo zvezno skupnost narodov.

Nobenega stvarnega razloga ali pametnega izgovora ni več za nadaljevanje starodavne slovenske politične neodločnosti.

Slovenska država je samoumevni cilj slovenske bodočnosti. Ker nam je Slovenija dala ne le življenje, temveč v jedru tudi to, kar raztreseni po svetu znamo in premoremo, smo ji po človeški vesti dolžni vrniti ta neizbrisni dolg s tem, da ji pomagamo na lastne državne noge.

To bodi preprosta zaveza vseh ljudi slovenskega porekla v svetu ob štirideseti obletnici neuspete druge slovenske vlade iz oktobra 1918.

Priprave za televizijo v Sloveniji

29. oktobra t.l. je začela v Ljubljani oddajati redni program slovenska televizijska postaja. Od celotnega državnega programa odpade na Beograd 40%, na Zagreb in na Ljubljano pa po 30%. Slovenska postaja bo oddajala iz Krvave in Nanosa, pozneje pa tudi iz Kuma in Pohorja.

Ocena Mauerjevega dela Jerčevi galjoti, ki jo je napisal in gospodarsko mnogo manj raz-Tone Zagorc, bo zaradi pomanjšanih nekateri celo manj številni, ki ne bi imeli lastne številke.

P. Anton Prešeren D.J. - zlatomašnik

Na praznik Vseh svetnikov je p. Anton Prešeren, asistent jezuitskega generala za slovenske province v Rimu, svoj zlatomašniški jubilej. Ta je sledil 75 letnici rojstva, ki jo je obhajal tudi letos 8. junija.

P. Prešeren je bil sprva svetni duhovnik, ki je končal filozofske in teološke študije vključno z doktoratom v Rimu. Po treh letih kaplanovanja pa se je odločil za vstop v jezuitski red, v katerem so mu že zgodaj zaupali odgovorne službe v Innsbrucku, Sarajevu, Zagrebu in končno v Rimu. Kjer je bil l. 1931 imenovan za generalovega asistenta za slovenske province. To odgovorno službo opravlja še sedaj. Komunistična zasedba slovenskih dežel mu je

naložila dodatno breme, ker je izpostavila njegove sodrate, ki so na njegovi skrbi, izredni meri trpljenja.

Izredna osebnost in visok položaj p. Prešerna v Rimu sta mu pripomogla do velikega vpliva, ki ga je pridno uporabljal v korist zlasti nežtetim beguncem po l. 1945, ki so ali zase osebno ali za slovenske ustanove iskali pomoči pri njem. Več kot pisana zgodovina bo poročala o tem "knjiga k sodbi prinešena".

Ko izrekamo jubilanu naše iskrene čestitke, prosimo Vsemogočnega, naj plode bogate obdaritve jubilanta nakloni tudi nam, da bomo še dolga leta uživali njegovo očetovsko varstvo.

Položaj koroških Slovencev in "Slovenska krščanska demokracija"

Položaj slovenske narodne manjšine na Koroškem se stalno slabša. Avstrija se je z mednarodnim aktom obvezala, da bo dala Slovencev na Koroškem enakopravnost, da bo uvedla dvojezične šole na določenem ozemlju da bo tudi slovensčina uradni jezik in da bodo v mešanem ozemlju dvojezični apisi da bodo imeli Slovenci pravico do lastnih srednjih šol. Dosedaj je ostalo vse le pri obljubah. Le slovensko srednjo šolo so si koroški Slovenci z muko priborili. V zadnjem času se hujskanje proti Slovincem stopnjuje. Borba gre predvsem proti poučevanju slovensčine v šolah mešanega ozemlja. Na delu so nacistične or-

ganizacije katerih geslo je: Slovencev ven iz ljudskih šol, Slovencev ni in ne sme biti enakopraven z ostalim prebivalstvom. Vse tri glavne avstrijske stranke dajejo tiho potuho temu protislovenskemu gibanju. Tudi tako zvana "katoliška" Ljudska stranka ne dela prav nobene izjeme.

V glasilu Slovenske krščanske demokracije "Slovenija" pogosto beremo, v kakih dobrih odnosih je SLS z raznimi strankami, ki sestavljajo Mednarodno zvezo krščansko demokratičnih strank. Avstrijska Ljudska stranka (ÖVP) je tudi članica te mednarodne organizacije. Sedaj je najlepša prilika, da slovenski zastopniki v tej mednarodni zvezi kršč. demokratičnih strank dvignejo svoj glas v protest proti krivicam, ki se gode koroškim slovenskim rojakom pod Astrijo. Naj povedo vsemu tako zvanemu kršč. demokratičnemu svetu v obraz, da Avstrija, kjer je na vladi ÖVP, tepta mednarodno pogodbo in trpi zastopljanje Slovencev na Koroškem in Gradiščanskih Hrvatov. SLS, ki je članica te mednarodne organizacije in ki ima, če smemo verjeti poročilom, veliki ugled med ostalimi članicami, naj pošlje primerni pismeni protest tudi predsedniku ÖVP. Morda bo le kaj zaleglo. .!

VABILO NA NAROČILO

V TORONTU JE IZšla KNJIGA V ANGLEŠČINI
"This is Slovenia"

Ki skuša prikazati velikemu svetu slovenski narod v slikah in v kratkih opisih zemlje, gospodarstva, zgodovine in kulture v ožjem pomenu besede.

Knjiga vsebuje tudi izjave ne Slovencev o naši zemlji in našem narodu.

Kljub velikemu obsegu (224 strani, format 10 1/2" x 7 1/2") in velikemu številu slik (ca. 200 je cena knjige minimalna, da omogoči ne samo vsem Slovincem, da jo kupijo zase, ampak tudi, da jo kupijo za svetovne knjižnice in osebe, ki imajo vpliv na javno življenje Zapada.

Knjiga je zelo primerno božično darilo. Ker je treba knjigo v tiskarni takoj plačati, bodo plačana naročila olajšala finančno breme založnikov.

Če naročite knjigo za druge osebe, jo bodo sprejeli neposredno od založbe z posebnim tiskanim posvetilom, ki bo vsebovalo vaše ime.

Cena knjige je: broširani izvod po \$3. — polplatno vezani izvod po \$4. —

Izpolnite naročilno takoj in priložite ček ali denarno nakaznico. Če kdo ne ve, komu bi knjigo poslal, imejo založniki na razpolago seznam knjižnic in vodilnih oseb političnega življenja, ki knjige še niso prejeli, pa bi bilo v našem narodnem interesu, da zvedo za naš obstoj.

Naročila brez denarja bodo poslana C.O.D.

ODREZI NAROČILNICA

Slovenski kulturni krožek
1 Walker Rd.,
Willowdale, Ont.,
CANADA

Podpisani _____ (ime)
_____ (naslov-)

naročam _____ izvodov knjige THIS IS SLOVENIA po \$3.00
_____ izvodov knjige THIS IS SLOVENIA po \$4.00
Prilagam \$ _____ v čeku, nakaznici

Posljite knjige na sledeče naslove:

izvod na moj naslov

ostale na naslednje naslove:

IME: _____ NASLOV: _____

IME: _____ NASLOV: _____

IME: _____ NASLOV: _____

Johannes XXIII

28. oktobra je bil pri 11 glasovanju izvoljen za papeža Angelo Cardinal Roncalli, beneški patrijarh. Postal je 262. papež, naslednik apostola Petra. Rodil se je 25. novembra 1881, kot sin poljskega delavca. Za kardinala je bil postavljen po papežu Piju XII 12. jan. 1953.

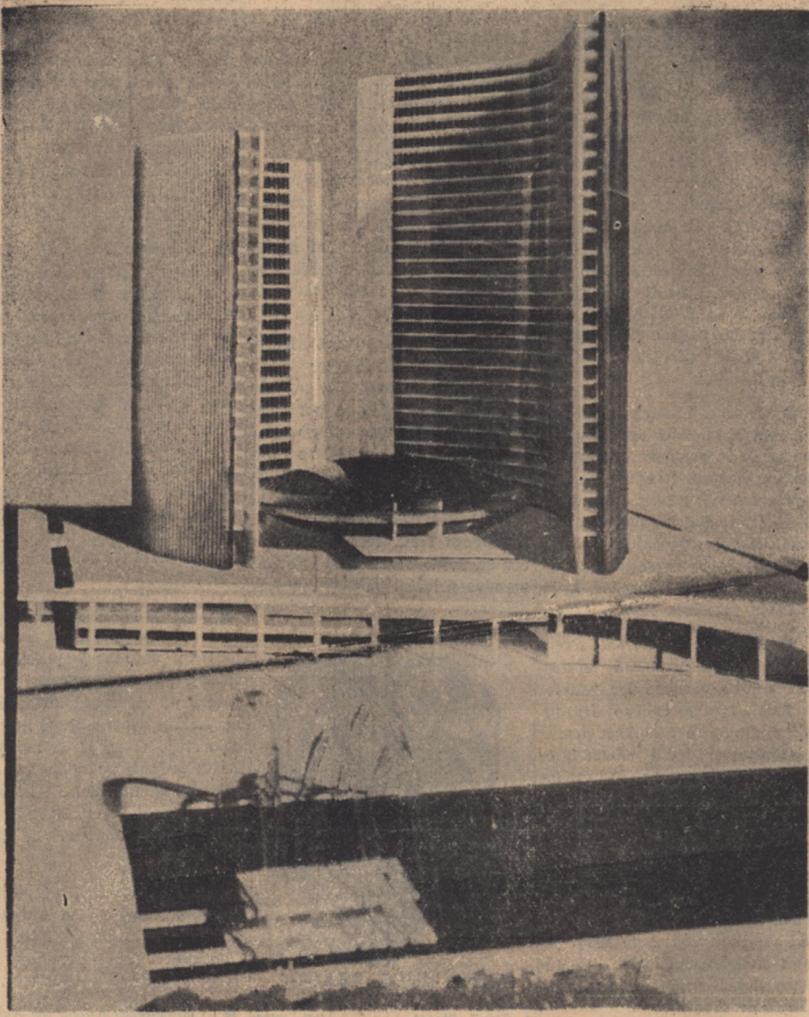
Imenujejo ga "nepolitični papež". Poznan je po svojih uspešnih diplomatskih službah in reorganizaciji urada za propagiranje vore.

Po izvolitvi je imenovan prvoga kardinala Msgr. Alberto Di Jorio, ki je bil tajnik konklave za časa volitev.

Kronanje novega papeža bo po vsej verjetnosti v nedeljo 9. novembra.

Prvo mesto slovenskega zbora

Na mednarodnem festivalu študentovskih pevskih zborov v Strassbourgu, Franciji, so prisodili prvo mesto pevskemu zboru Tone Tomšič, ki ga sestavljajo akademiki ljubljanskeka vseučilišča.

Model nove torontske mestne hiše, Reeve. V mednarodnem razpisu nagrado. kakor si jo je zamislil Finoc Viljo za načrt, je ta črtnutek dobil prvo

Poročilo o študentovski konvenciji

V začetku prejšnjega meseca, za Labor Day, so v Clevelandu zborovali ameriški slovenski akademiki. Na tem zborovanju so si ustanovili organizacijo z imenom Slovenski Akademiki v Ameriki (SAVA). V zapisniku konvencije beremo, da je cilj te nove organizacije sledeč: "povezati vse slovenske ameriške akademike in akademičarke ter mlajše diplomirance z namenom vsestranske strokovne in intelektualne izobrazbe na osnovi slovenskega duha in krščanskega svetovnega nazora za čimbolj uspešno intelektualno delavnost v novi ameriški domovini in pomoč slovenstvu, predvsem s predstavitvijo slovenskih narodnih vrednot ameriški javnosti."

Na konvenciji so bila štiri glavna predavanja, poleg tega organizacijski referati, in debate. Prvo predavanje je imel študent sociologije, Edi Gobec, iz Columbusa, Ohio. Naslov njegovega predavanja je bil: "Zgodovinski pregled organizacijskega dela slovenskih akademikov". Drugo predavanje, "Slovenski akademiki in njegov jezik", je podal Tomaž Mežina iz Clevelanda. "Pomen študija filozofije za akademike" je bil naslov tretjega predavanja, katerega je podal filozof, Ivan Boh, ki poučuje na univerzi v Dubuque, Iowa. Student prava, Jče Bernik, iz Chicaga, pa je govoril o "akademikih in njih povezavi".

Na obnem zboru je bil izvojen odkor, ki mu je bila dana naloga, da do prihodnje konvencije izdela točen načrt ustroja organizacije ter poda poročilo s svojim delovanju. Konvenčna predavanja in debate so, povdarjale strogo nestransko delovanje. Zaradi tega je bila ustanovljena organizacija z namenom, da naj bo to široka osnova, kjer bodo mogli sodelovati vsi slovenski ameriški akademiki ne glede na stroko, politično gledišče, ali članstvo v drugih akademskih društvih.

V soboto zvečer 5. septembra, so študentje podali tudi majhno kulturno prireditev. Obširno kritiko o tej prireditvi je priobčila Ameriska Domovina.

Na tem mestu bi se radi študentje zahvalili vsem, ki so količkaj pomagali akademikom na njihovem zborovanju. Preveč je ahen, da bi ih posamezno našli, zato kličemo vsem skupaj, najlepša hvala.

Akademiki in njih prijatelji, ki se zanimajo za to novo organizacijo, naj pišejo na tajništvo. Omeniti je treba, da bodo študentje izdali imenik vseh slovenskih ameriških akademikov. Če je kje akademik, ki ni bil na konvenciji, in ni priključen nobeni lokalni skupini SAVE, pa bi želel svoje

SLOVENSKA NARODNA ZAVEDNOST

Slovenski narodni praznik — 20. oktober — je že za nami. Obhajali smo ga v mislih na preteklost in v dušah so vstajali svetli upi, ki bo ime Slovenije kot države zapisano na svetovni zemljevidih. Morda je ob navdušenju priklopela tudi slovenska pesem: "Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veki"...

Samo hipno navdušenje ni ne koristi. Slovenija in njena bodočnost ne sme biti na ustih le ob slovenskih prilikah, slovenstvo mora biti živo v nas vsak dan in ob vsaki najmanjši priliki!

Nič ne škodi, če si nekoliko izprašamo vest v pogledu naše slovenske in narodne zavednosti in iz tega napravimo konkretne načrte ter sklepe za bodočnost. Slovenec sem — ta misel mora biti živa predvsem v naših družinah. Družine so osnovna celica družbe, so naravne trdnjave narodne zavednosti, ki se izražajo v vsakdanjih dejanjih. Kje je v družinah zdrav slovenski duh; skupna slovenska molitev, družinski razgovor slovenski, kjer so v spoštovanju slovenske knjige in časopisi, kjer se še oglašajo slovenska pesem — tam ni bojazni, da bi otroci kljub tujemu okolju pozabili ne slovensko besedo. Ob živem slovenstvu očeta in matere, ki otrokom, kateri več osebno ne poznajo domovine starišev, razstajanje za staro domovino. V pomoč so lahko slike, danes tudi filmi, vsaka možna prilika, da tudi tukaj rojeni otroci slovenskih starišev spoznajo lepoto slovenske zemlje, njeno pomembnost, kot središče Evrope, trpljenje Slovencev pod Turki, narodno zatiranje od strani tujcev, gnusob komunizma itd. Oče in mati, v katerih srcih svetlo žari domovinska ljubezen, bosta znala kot prva in najboljša vzgojitelja vneta svoje otroke za slovenstvo, za slovenska izročila in napravo, za slovensko besedo in pesem. Ni prav, če otroci slšijo iz ust starišev le to, kako so morali doma trdo delati in da niso nič imeli. Prav je, da otrok ve tudi za lepe strani Slovenije, ne le ozkega domačega kraja, ampak Slovenije kot narodne celote.

Prav je, da otrok slšijo večkrat doma, da je prav, če zna več jezиков in da je tudi slovenski jezik važen. Važen ne samo zato, ker je jezik onih, ki so nam dali življenje, ampak tudi zato, ker nam lahko poznanje in obvladanje slovenskega jezika v besedi in pisavi nekoč zelo koristi. Če obvladamo jezik, naj nemudoma pošlje svoje ime, naslov, ime univerze ali college-a in naslov, predmet in stopno študija, ter vaše osebne podatke na:

Tajništvo S. A. V. A.
c/o Metallurgy Department
Northwestern Technological Institute
Evanston, Illinois.

daš slovenski jezik, lahko razumeš tudi ostale slovanske jezike. Amerika bo nekoč raabila ljudi, ki bodo obvladali tuje jezike, tudi slovanske. Prav je, da se o tem v družini večkrat govori. V dušah mladine je treba prizgojiti pravi slovenski ponos! Kako je pa v naših družinah? Skoraj tri polne generacije so vzdržali slovenski pionirji v Ameriki! In slovenska povojna emigracija...?

V zavedni slovenski družini je na častnem mestu tudi slovenska knjiga, revija in časopis. Nekoč v domovini je marsikatera slovenska družina bila ponosna na svojo družinsko knjižnico v kateri so bile na prvem mestu Mohorjevske. V tujini ne pogrešamo slovenske knjige, niti revij in časopisov. Naši kulturni delavci, pisatelj Maverjeh imenuje kulturne garaže, nam nudijo dovolj zdrave duhovne hrane. Lepo število slovenskih knjig izide vsako leto v emigraciji. Tudi imamo dobre slovenske revije, ki jih izdajajo naši rojaki na Koroškem in v Trstu.

Kakšen je odnos slovenske emigrantske družine do slovenskega tiska? Zanimivo, toda izredno važno vprašanje. Tukaj ob vrelcih živnega slovenstva, ob slovenski knjigi, se vidi koliko damo na slovensko besedo, kako jo spoštujemo in koliko smo sposobni zanjo žrtvovati. Naši kulturni delavci v emigraciji res garajo, da po leg svojega dela v tovarni in še marsikaj drugod, dajo iz sebe najboljšo, da bi nam plemenitili duha ter nas chrnilli na ravni kulturnih ljudi. Velikanska žrtve je njihovo naravnost zastojarsko delo pri izdaji knjig. Kako cenimo njihovo kulturno delo in žrtve? Če ne cenimo slovenske knjige, če si ne upaš odreči nekaj borih dolarjev za nakup lepe slovenske knjige, potem pač tvoja kultura šepa in je tvoje srce prazno, vezano z dolgov in materialno plat. Nič duhovnega, idealnega, ampak zgolj telesnost, zgolj pohlep po dolarju... Kaj vob rekel prijatelj, ki to beriš o Slovenceu, ki je zavrnil slovenski tisk z besedami: "Pri nas nič ne bomo"...? Ali kaj boš dejal o rojaku, ki je mesto slovenskega lista naročil — ruskoga...?

Tudi tukaj se pozna kaj smo kaj nismo Prazno je besedičenje o slovenski kulturi, če je nočemo v dejanju podpreti. Slovenska zavest bo v nas živa samo tako dolgo, dokler bomo imeli netiva in spodbude. To nam pa daje le slovenska pisana beseda: dobra leposlovna knjiga, lepa revija, dober slovenski list.

Mi imamo do svojega naroda obveznosti in dolžnosti. Imamo odgovornost pred svojo vestjo in pred zgodovino. Če je naša nardna zavest živa in ima podlago v globini duše, bomo te svoje obveznosti tudi izpolnjevali in ne bomo nikdar bežali pred odgovornostjo.

Član slovenskega državnega gibanja bo vzel problem slovenske narodne zavednosti resno. Preveč debatiramo, premalo delamo. Čas zori in bo prej ali slej zahteval našo zrelostno maturo. Zrelostna usposobljenost se pa kaže v zavestnem sprejemanju odgovornosti. Kdor se odgovornosti otepa in jo prelaga na ramena drugih, zavira uspešni razvoj slovenske državne ideje.

Mirko Geratich

"V SLOGI BRATSTVA" VZAJEMNA PODPORNNA ZVEZA "BLED"

Kdor se izmed rojakov-rojakinji član V.P.Z. Bled, naj vpraša svojega prijatelja, kateri je že član, kaj pomeni biti član dobrega podpornega društva?

Vzajemna Podporna Zveza Bled je edino Slovensko Podporno Društvo v Canadi, katero je iast slovenskih priseljencev. V času 25 letnega delovanja je izplačano:

Bolniške podpore \$132.262.00
Polnirntnine \$12.191.75 in ima v blagajni z zadnim marcem 1958 svato \$65.878.74

Sprejema novo članstvo od 18 do 50 let starosti
Za vsa pojasnila se obrnite na glavnega tajnika:

Frank Račić — 91-A, Taylor Ave.
KIRKAND LAKE, ONT., CANADA

PROFESOR SIMON MILAČ

Pred tedni je dospela iz domovine vest, da je v začetku septembra nenadoma preminul v Trziču na Gorenjskem bivši profesor zgodovine in zemljevida Slovenije — vse povezano s slovenskim gospodarstvom in literaturo. Mnogokrat je povdaril, da je za slovenskega učitelja bolj važno, da pozna slovensko zgodovino kot pa njemaniče, da doobra pozna Slovenijo kot pa Kajmakalan.

Po njegovem nasvetu smo začeli takratni učiteljski in počitnicah potovati s kolesi križem Slovenije, da bi se tako približ spoznali z lepotami in zanimivostmi svoje domovine. Sam nas je vodil na izlete v planine ter izrazil vsko priliko, da je utrjeval v nas slovensko narodno zavest. V borbi za slovenstvo in krščanstvo je bil neizprosno — enako kot proti obema njegovima sovražnikoma, nemškim in komunističnim totalitarizmom.

Njegovi bivši učenci, pa tudi vsi drugi, ki so ga poznali, ga bomo ohranili za vedno v dobrem spominu, čeprav nas je razneslo po širnem svetu. Včasih smo mislili, da je bil prestrog, toda uspel je v enem — vzgojil nas je v zavesti Slovence in je samo škoda, da ni bilo med našimi profesorji več mož kot je bil profesor Milač. Naj mu bo lahka domača zemlja pod strminami Stola, koder je mnogo njegovih učencev vodila pot v neznanu prihodnost. Bog pa mu bodi dober plačnik za njegovo vzgojiteljsko delo in veliko trpljenje, ki so mu ga natožili komunisti.

V.M., bivši učenec.

Novice s Koroške

● Celovec. Minilo je 20 let, odkar je prvobornitelj za pravice koroških Slovencev župnik in poslanec Vinko Poljanec moral v zapor. Komaj po treh mesecih nacističnega zapore se je vrnil domov zlomljen na duhu in telesu, kjer je kmalu nato umrl. Neustrašeni koroški Slovenci, 3000 po številu, se niso ustrašili groženj in Gestapa in so obsuli njegov grob s solzami in cvetjem. Cvetje pa so nacisti polili z bencinom in zažgali. Lepa kultura!

● Celovec. Zastopniki gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev so se ponovno sestali v Brucku na Muri. Posvetovali so se o vseh zadevah v zvezi s členom 7 državne pogodbe in naslovili na dunajsko vlado procnjo, da vlada čimprej poskrbi, da se takoj uresniči člen 7 državne pogodbe, ki je potreben za miren razvoj.

● Globasnica. Na griču Svete Rozalije so šentjakobčani uprizorili koroško narodno igr "Miklova Zala". Igra je odlično izpadla in Podjuncani so v velikem številu z zanimanjem sledili poteku igre. Šentjakobčani so na kulturnem polju zelo pridni in jim k njihovemu uspehu tudi mi čestitamo.

● Moščenica. Ljubka slovenska vas Moščenica, pri Bilčevsu na Gurah, je bila skoro vsa v eno ognja. Le malo so mogli rešiti gasilci okoliških vasi. Leta 1920 je požar istotako uničil vas. Ogenj je nastal radi strele, ki je udarila v Krušicev skedenj.

● Celovec. Okoli 1000 koroških Slovencev je demonstriralo v Ce-

lovcu za radi pogostih napadov iz nemških strani. Zahtevali so takojšnjo uvedbo člena 7 državne pogodbe in zaščito pred neodgovornimi elementi. Deželni glavar je na to demontirajo odgovoril v radiju zelo neprijazno.

● Celovec. Slovenska gimnazija v Celovcu vkljub vsem težavam napreduje. Za letošnjo šolsko leto je vpisanih okoli 140 deklet in fantov. To je za 4 razrede lepo število. Ljudje so dobili zaupanje v šolo. Kar tako naprej!

● St. Jakob v Rožu. V letošnjih počitnicah so se letos prvič sešli slovenski akademiki in učitelji, da posvetljdan in pol zadevam javnega in narodnega življenja. Med predavatelji so bili pred. g. Vavti Alojzij, župnik iz Sel, profesor dr. Pavle Zablatnik, dr. Valentin Inzko ter predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, ki je orisal narodno-politični položaj koroških Slovencev.

MARY LINDA BEAUTY SALON
4 Short Street OR. 3400
(Eglington in Dufferin)
Mrs. S. GLAO

COSULICH BOŽIČNI PAKETI

PROSTI VSAKE CARINE
Popolno jamstvo za vse naše pošiljke, ki jih prejemnik dobi v 20 do 25 dneh. Kvaliteta našega blaga je vedno prvorazredna.

100 lbs Najfinejša kanadska bela moka "Golden Sun" .. \$10.50
100 lbs riža .. \$17.25

STANDARD PAKETI PROSTI CARINE

Paket št. 54 24 lb (11 kg) kave.	\$21.15	Paket št. 96 10 lbs. sladkorja 10 lbs. riža. 10 lbs. testenin. 5 lbs. kave 5 lbs. bakalare	\$13.50
Paket št. 84 3 kg kave 1.5 kg riža	\$6.85		
Paket št. 71 10 kg sladkorja 5 kg riža 3 kg kave	\$12.15	Paket št 52 5 kg kave 3 kg riža 3/4 kg popra v prahu	\$13.00
Paket št 51 10 kg kave 10 kg riža 10 kg sladkorja	\$26.25	Paket št 43 10 lbs. (4 1/2 kg) kave	\$8.95
Paket št. 63 10 lbs bakalara 10 lbs kave 10 lbs riža 5 lbs testenin 5 lbs sladkorja	\$18.85	Paket št. 46 4 1/2 kg kave 4 1/2 kg riža	\$11.20

Zahtevajte naše cenike za sestavo paketov po Vaši želji kot tudi naš popolni cenik za standard pakete in hišne potrebščine, za radijske aparate, kolesa, motorna kolesa, hladilnike, šivalne stroje, motorje za čolne, harmonike, zdravila, blago, platno itd.

600 DIN ZA \$1.00

dospe popolnoma garantirano v 12 do 20 dneh, preko Narodne Banke. — Za vsako pošiljko, neglede, kako je velika, stroški \$0.80.

ODOBRENA POTOVALNA PISARNA

Prodajamo karte za ladje in zrakoplove s 30% popustom za emigrante iz Evrope in Jugoslavije. Oskrbimo potne liste in vizume, kakor tudi krstne liste in druge dokumente iz domovine. Za vse garantiramo. Oskrbimo zastopnike za poroka na daljavo. itd.

Cosulich Travel Service

100 KING ST. WEST, TORONTO, ONT., CANADA

TELEFON: EMpire 6-3877

PABERKI

● Raso mešane šole. Časopisje vznemirja svetovno javnost o izgredih v Arkansasu, v Angliji, v Virginiji, ki so nastali zaradi neurjene rešitve raso mešanih šol. Prav za prav ni časopise, ki vznemirja, pač pa porast sil, ki jih do danes še ni bilo.

Človek le prerad namesti sebe kot sodnika in sodi sočloveka, ne da bi ga poznal. Tudi ne sodi njegova del, marveč njega samega. Morda bi bilo v nekem smislu težko vzporediti v vsem javnem življenju pripadnike črne in bele rase ter jih postaviti povsod na isto raven, vendar ali ni krivda ravno belih, da je razlika občutna. Krivda mora biti poravnana in morda mora ravnati na rod doprinesiti veliko zadoščenje za krivdo prednikov. Če odgovemo mi, bomo morali žrtvovati sebe in za doščevati rodovi za nami: za krivdo naših prednikov in za našo, še veliko večjo.

● Poročilo S. N. W. C. Mnogi, premnogi so bili deležni uslug in dobrot, ki jih ameriško ljudstvo dobrodušno poklanja svetu preko čudovite National Catholic Welfare Conference. Mnogi so po žalostnih dogodkih vojnih let in so jih privdli v izgnanstvo, moga najti dčm le po posredovanju N.C.W.C. V sklopu svojih rednih poročil je ta veliko karitativna ustanova izdala tudi poročilo v slovenščini, kjer se prav posebej opisuje njeno delo na Tržaškem N.C.W.C. ima že nad deset let svoj urad tudi v Trstu

● Don Quijote v filmu. Prvi roman Don Quijote, ki ga morda po pestrosti dogodkov, prikazovanju značajev, širokosti naziranj in prav gotovo po obseznosti kritičnih del ne prekosi nobeno drugo literarno delo svoje vrste, je že nekaj filmskih podjetij uporabilo kot snov za večja filmska dela. Filmi so bili po večini precej slabi in tudi Špancem samim se ni bolje posrečilo.

Kritika je bila bolj prizanesljiva ruskemu filmu o Don Quijotu, a Rusi so se vsebinsko veliko bolj odmaknili od Cervantesa kot drugi. Režiral ga je Kozincev.

● "Slovenska Kulturna Akcija" v ljubljanski "Knjigi". Vsi literarni kritiki in kronisti v povojni

rdeči Sloveniji so zakrknjena molčali o vsem, kar so pisali in izdajali slovenski ljerarni delavci in umetniki v svojih listih in revijah, ki so nastale po vojni v inozemstvu. Mnogokrat so namerne izpušali tudi izdaje obmejskih Slovencev.

Letos je "Knjiga" prvič nekoliko uradno priznala obstoj Slovenske Kulturne Akcije v Argentini in navedla nekaj njenih publikacij.

Vsebinsko se prav gotovo nobena revija, ki izhaja v Ljubljani ali kjerkoli v Sloveniji, ne more kosati z izdajami Slovenske Kulturne Akcije. Morda so pa prav zato doslej tako trdovratno molčali, ali pa bi že radi zatrebili v svet, da je tudi Slovenska Kulturna Akcija ostvaritev novega socialističnega reda.

● Učenje tujih jezikov v Ameriških šolah. Prav gotovo je bila potreba po znanju tujih jezikov v U.S.A. do nedavnega zelo neznan. Naseljenci iz najrazličnejših krajev so celo svoj jezik ohranjali le nekaj časa in se v drugem rodu po navadi stopili z drugimi v en sam ameriški narod. V diplomatskem svetu se je sicer francoščina dolgo obdržala, toda U.S.A. je bila v nekem smisla odmaknjena od velikih dogodkov. Pa tudi v diplomatskem svetu je francoščina začela izgubljati svoj pomen in je bil tako še en razlog manj za učenje tega tradicionalno diplomatskega jezika, ki mu je Hitler, ker jezika ni znal, zadal milostni udarec.

Zelo pa je presentljivo, da danes učenje tujih jezikov dobiva vedno večji obseg in statistike povedo, da se nad 275.000 dijakov uči tujih jezikov, ki med njimi zasegata prvo mesto španščina in francoščina. Nemščina precej izgublja tla, narašča pa število dijakov, ki se zanimajo za ruski, kitajski in japonski jezik.

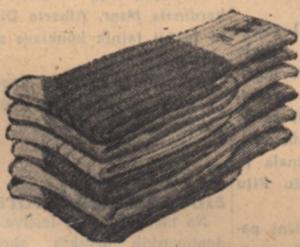
Dr. Izidor Cankar umrl

V Ljubljani je umrl dr. Izidor Cankar, vseučiliški profesor in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Bil je strokovnjak za umetnostno zgodovino, udejstvoval pa se je tudi kot leposlovec, esejist, politik in diplomat.

NOGAVICE ZA DELO

TRPEZNEJŠE KOT KATERE KOLI DRUGE

PENMANOVE NOGAVICE ZA DELO Vam nudijo posebno trpežnost posebno ugodje posebno vrednost. Slog in debelina za vsako delo. Vaš najboljši kup za vsako ceno.

TUDI SPONJE IN GORNJE PERILO SLAVNI OD 1868

WSr-4

"Baragova Pratika"

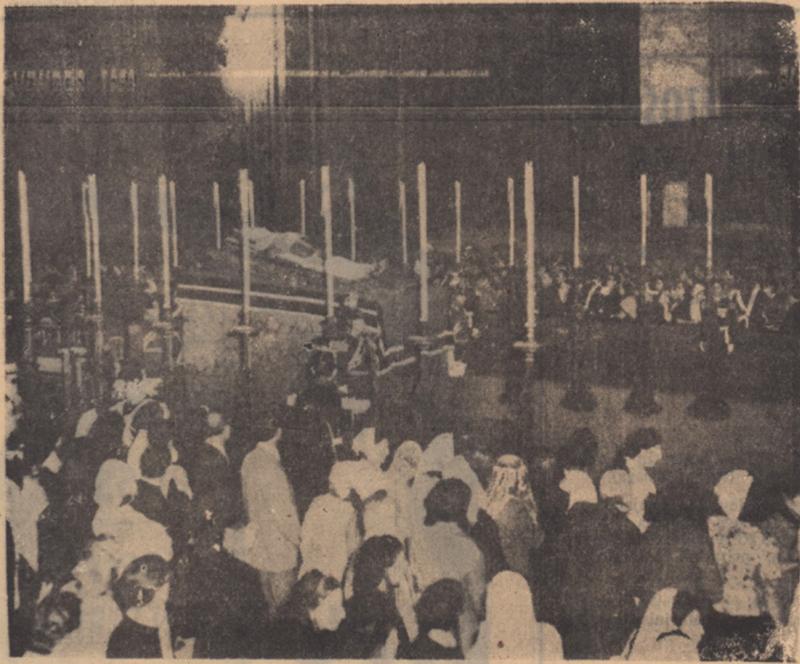
za navadno leto 1959

je izšla z zelo zanimivo vsebino. Naročite jo čimpreje, dokler je v zalogi, da ne ostanete brez nje

STANE S POŠTINO \$1.50

Kar je poslali v Money order, čeku, ali gotovini na naslov:

Baragova Pratika
6519 W. 34 St. Berwyn, Ill U.S.A.

POKOJNI PAPEZ PIJ XII. NA MRTVASKEM ODRU.

SLOVENCİ NA KOROŠKEM SE BORE ZA SVOJE PRAVICE

V torek, dne 30. septembra se je ob treh polodnevno zbralo 700 zastopnikov iz Podjuna, Roža in Zilije v veliki dvorani Delavskega doma v Celovcu ter odločno protestiralo proti razglasitvi državnega glavarja o "osvoboditvi od obveznega pouka slovenščine." Zborovalci so ta ukrep označili kot kršitev ustave naslovili na koroško deželno vlado ter na zvezno vlado na Dunaju naslednjo resolucijo, ki sta jo predložila prireditelja zborovanja, Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem:

RESOLUCIJA

- Z veliko zaskrbljenostjo ugotavljamo dejstvo, da so pristojne oblasti popustile sovinitičnim težnjam nestrpnih nemških organizacij, združenih v "Kärntner Heimatdienst" in s tem zadale hud udarec po vojni započeti politiki mirnega sožitja med obema narodoma v deželi.
- Ogorčeno protestiramo proti kršitvi ustavnega zakora in zahtevamo, da zvezna vlada v smislu člena 139 zveznega ustavnega zakona ustavnemu sodišču predlaga, da razveljavi protustavni odlok dne 22. septembra 1958.
- Slovenski jezik je po Državni pogodbi v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom dopuščene kot uradni jezik dodatno k nemškemu in zato ne more biti tu jezik in je dolžnost vseh priseljencev v teh krajih da se naučijo obeh uradnih jezikov na tem ozemlju, kakor je to dolžnost domačega prebivalstva.
- Nasprotno pa ugotavljamo, da sodelujejo pri protustavni akciji
- popirjanja podpisov po navodilih nacionalističnih organizacij predosem priseljeni tujci, med njimi tudi državni uradniki in celovarnostni organi in na ta način pritiskajo na našega gospodarstva zastopljenega in socialno odvisnega človeka.
- Ob teh dejstvih in v očigled nedemokratskih metod že v naprej odredimo veljavnost zakrznim koli rezultatom nepreverjenega plebiscita in izjavljamo, da ne bomo priznali nobene rešitve, ki ne bo upoštevala tudi predlogov manjšine.
- Zahtevamo, da se končno prepovejo številne znepe organizacije, katerih dejavnost je usmerjena in dejansko delajo na to, da slovenskemu prebivalstvu odvzamejo njegov značaj in pravice kot manjšine. Poudarjamo, da ne bomo popustili v terjanju pravic, ki nam grejo po ustavi in Državni pogodbi, vse dotlej, dokler ne bo oblast dejansko priznala in weljavila enakopravnosti koroških Slovencev v smislu naših predlo

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — Empire 4-4004

Toronto v številkah

Prebivalstvo Toronta predstavlja 8.5% vsega prebivalstva Kanade. Delež Toronta v življenju Kanade pa je precej višji kot kažejo naslednje številke (v oklepajih so podatki za celo Kanado): Torontčani plačujejo 25% celotnega dohodninskega davka in 30% celotnega davka na korporacije, v Torontu živi 15.7% vseh zaposlenih oseb v Kanadi. Od 33.360 oseb, ki so imele nad 15.000\$ davku zavezanega letnega dohodka, jih je bilo 8.780 ali 26% v Torontu. Povprečna tedenska mezda se je v zadnjih devetih letih povečala bolj kot kjer koli drugje v Kanadi. L. 56 je imel avto vsak tretji Torontčan dočim pride v državnem povprečju en avto na vsake 4 osebe. Od celotne pošte v državi je bilo l. 1957 oddano 20% v Torontu. Življenjska statistika za Torontu kaže slabo sliko: rojstev na 1000 prebivalcev — 10 (28.6), 9% od celotnega števila nad 70 let starih oseb in komaj 7% celetnoega števila

Obišcite restavracijo

TIROLER HOUSE

na 1115. Bay Str. Toronto.
(pod Bloorom)
WA. 3-7021

Dundas Foto Studio

Edina slovenska slikarna v Torontu.
Vam se priporoča za ženitovanjska, družinska in vsa ostala slikanja.

1124 College St.
Blizu Dufferina C. SMRDELJ LE. 4-0202

TRAVELWAYS SERVICE

626 Bloor St. W. Toronto Canada Tel LE. 6-3089

Urajamo sledeče zadeve:

- Vozne listke
- Različne dokumente in preskrbimo prevode
- Pomagamo dobiti svojce iz Evrope
- Pošiljamo denar in pakete v Jugoslavijo

Sprejemamo tudi naročila po pošti!

JAVNA TRIBUNA

Odprto pismo George Michelichu

V "Slovenski Državi" z dne 1. sment. Glavni odbor K.S.K. Jednote je februarja 1958 je bil priobčen obširen dopis, pod katerim se je podpisal George Mihelich, 287 Seaton Street, Toronto, Kanada v katerem se je obdregnil tudi ob K. S. K. Jednoto.

George Mihelich v navedenem dopisu omenja, da bi bivši člani K.S.K.J. v Kanadi želeli jedeti od glavnega odbora K.S.K. Jednote točne podatke, koliko je izplačala v vsej dobi ilegalnega poslovanja v obliki bolniških, poškodninskih in operacijskih podpor.

Da bodo Slovenci v Kanadi o celi stvari poučeni, in da bodo znali, koliko resnice je na trditvi George Mihelicha, naj služi sledeče v pojasnilo:

Od naših slovenskih duhovnikov, ki so pred leti po Kanadi misijonarili, nam je bilo naznanjeno, da Slovenci v Kanadi živijo raztreseni po raznih krajih širne Kanade, da nimajo katoliškega društva in bi se radi zavarovali pri K.S.K. Jednoti.

Glavni odbor je sklenil, da se želji kanadskim Slovincem ustrezje. Društva so se pričela ustanavljati in ustanovljenih je bilo 12 krajevnih društev.

George Mihelich pravi, da se je včlanilo v Kanadi okrog 1,500 oseb. V resnici je vseh 12 društev štelo največ 706 članov. To je bilo največje število članov vseh kanadskih društev.

George Mihelich dalje izjavlja in smatra, da is je K.S.K.J. nepostavno prisvojila \$121,888.00.

Sedaj pa pogledjmo, koliko resnice je na tem.

V dobi vsega poslovanja je K.S. K. Jednota prejela od članov kanadskih društev skupaj \$59,778.95. V isti dobi je pa K.S.K. Jednota izplačala raznih podpor itd. v skupnem znesku \$58,317.66. Razlika med prejemki in izplačili znaša \$1,461.29.

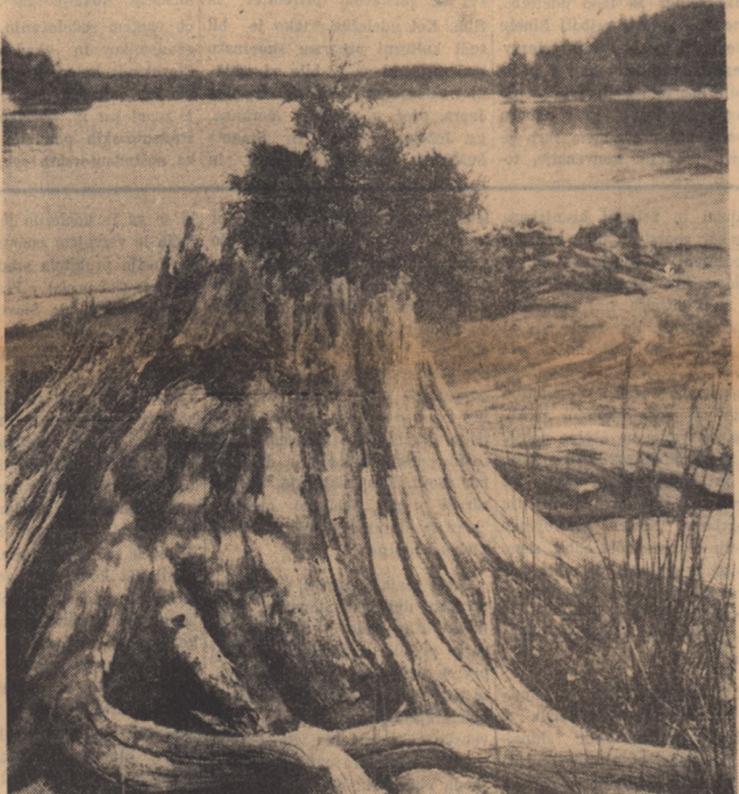
Člani kanadskih društev so bili poleg smrtnine zavarovani tudi za poškodbe, operacije in bolniško podporo. Večina članov je bilo zavarovani za \$2.00 na dan bolniške podpore.

Sedaj pa pogledjmo razliko prejemkov in izplačil raznih podpor.

Za poškodbe in operacije so znašali mesečni prispevki v znesku \$3,742.21. Poškodninskih in operacijskih podpor se je pa izplačalo v znesku \$6,925.00. Iz tega je razvidno, da se je izplačalo \$3,182.79 več kot pa je znašal asessment.

Skupni asessment za bolniško podporo je znašal \$30,492.14. Bolniške podpore se je pa izplačalo v znesku \$47,469.71. Iz tega je razvidno, da se je izplačalo \$16,977.57 več bolniške podpore, kot pa je znašal ves bolniški asessment.

gov za uresničitev določil člena 7 Državne pogodbe.
Celovec, dne 30. septembra 1958

"Spomin velikana" na obali nekega jezera v severnem Ontariju.

Knjige in revije

● **Metropolitan Toronto 1958.** V Torontu je izšla lična in bogato ilustrirana brošura pod gornjim naslovom, ki prikazuje na kratko zgodovino, zgrajenost, delovanje in statistične podatke o svojevrstnem poizkusu, kako poenotiti upravo sodobnih velemest. Torontski poizkus pazujejo tudi ameriška velemesta in od torontskega uspeha ali neuspeha bo odvisno, ali bo enotna uprava metropolitanskih celot zavzela večji obseg ali ne.

● **Istina o dr. Andriji Artukoviču.** Dokumentirani izveščaji svjedoka na okružnem sudu u Los Angelesu, California, Chicago, Illinois, 1958. Kot smo za večrat poročali si komunisti Jugoslavije močno prizadevajo, da bi izsilili izročitev dr. Artukoviča od ZDA. Ta brošura prinaša zbirko izjav, ki so bile podane v njegovo obrambo pri razpravi.

● **Meddobje IV., 1-2.** Novi letnik Meddobja prinaša naslednjo vsebino: Pesmi Karla Vladimira Truhlarja (Srce v večeru, Kristus sredi svitanja, Poletje ob morju, Prostorje je težko, Vstajenje vesolja) sestavek dr. Ignacija Lenčka "Človek v nevarnosti", Neva Rudolf "Ko se spet srečava" ter "Pa te objamem", Vladimir Kos "Ljubezzen starejše skale", Mihael Jeras "Avtostop za ženske", Paul Valery "Pokopališče ob morju" v prevodu F. Papeža, Anica Kraljeva "Pogovori s Franjo Golobovo", Ruda Jurčec "Dogajanje je skromno", Zorko Simčič "Pripisi k dnevom", Marija Marolt "Bara stamec in France Gorše sta razstavila v Odenseju na Danskem", Mirko Renner ocenjuje Geržičev oratorij Barako, France Dolinar četrti knjigo Vrednot, Karel Rakovec Voduškov prevod Fausta, Martin Jevnikar poroča o slovenski knjigi v l. 1957, Rafko Vodeb piše o pokojnem prijatelju Slovencev Luigi Salviniju in dr. Komar odgovarja dr. F. Gnidovec Slovenska kulturna akcija je tudi letos razpisala običajne božične nagrade, kar zaključuje številko.

● **Municipal Handbook, City of Toronto.** Dokumentirani izveščaji svjedoka na okružnem sudu u Los Angelesu, California, Chicago, Illinois, 1958. Kot smo za večrat poročali si komunisti Jugoslavije močno prizadevajo, da bi izsilili izročitev dr. Artukoviča od ZDA. Ta brošura prinaša zbirko izjav, ki so bile podane v njegovo obrambo pri razpravi.

● **Meddobje IV., 1-2.** Novi letnik Meddobja prinaša naslednjo vsebino: Pesmi Karla Vladimira Truhlarja (Srce v večeru, Kristus sredi svitanja, Poletje ob morju, Prostorje je težko, Vstajenje vesolja) sestavek dr. Ignacija Lenčka "Človek v nevarnosti", Neva Rudolf "Ko se spet srečava" ter "Pa te objamem", Vladimir Kos "Ljubezzen starejše skale", Mihael Jeras "Avtostop za ženske", Paul Valery "Pokopališče ob morju" v prevodu F. Papeža, Anica Kraljeva "Pogovori s Franjo Golobovo", Ruda Jurčec "Dogajanje je skromno", Zorko Simčič "Pripisi k dnevom", Marija Marolt "Bara stamec in France Gorše sta razstavila v Odenseju na Danskem", Mirko Renner ocenjuje Geržičev oratorij Barako, France Dolinar četrti knjigo Vrednot, Karel Rakovec Voduškov prevod Fausta, Martin Jevnikar poroča o slovenski knjigi v l. 1957, Rafko Vodeb piše o pokojnem prijatelju Slovencev Luigi Salviniju in dr. Komar odgovarja dr. F. Gnidovec Slovenska kulturna akcija je tudi letos razpisala običajne božične nagrade, kar zaključuje številko.

"Sramujte se Imperialisti" Sliko Finec Kari Suomalainen. Slika bo na steni glavnega stana organizacije "The Assembly of Captured Nations" v New Yorku.

SCOTT'S SCRAP BOOK By R. J. SCOTT

GOLDEN PAGODA, ONE OF THE GREATEST SHRINES OF THE ORIENT. BUILT BY CONYANG B NAH, FROM THE HEAD OF BUDDHA.

REEF, A CHAIN OF ROCKS ON RIDGE OF SAND LYING AT THE SURFACE OF THE WATER.

REEF, A VERTICAL SURFACE OF SAND.

REEF, A PART OF A SANDY BEACH IN REGULAR SIZE.

SCRAPPS

WHAT CAUSES TIDAL WAVES?

ROMANS

WERE SO FOND OF FOOD THAT THEY NAMED THEIR CHILDREN AFTER VEGETABLES. THE NAME OF A NOTED GENERAL, FABIUS, IS TRANSLATED "A BEAN". FABUS IS TRANSLATED "A BEAN". FABUS IS TRANSLATED "A BEAN". FABUS IS TRANSLATED "A BEAN".

Watson's

Francoski kroj spodnje hlače 396

Primerno prilagajoče, hladne, udobne... drobno rebrasto pletene iz mehkega bombaža, ploskati robovi, elastičen pas in dvojna sprednja križna trdna opora.

Odgovarjajoče majice.

W 3-3

BLED Travel Service

6113 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio, Telef. EX. 1-8787 ureja vse potrebno za potovanje v domovino in druge dežele. Preko trdnice Bled lahko pošljete svojim domačim živilske pakete, denar, šivalne stroje, radio aparate, kolesa in podobno. Postrežba zanesljiva, cene zmerno. Bled Travel Service sprejema tudi pismena naročila.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Za SNZ, predsednik: Dr. A. Kuk. Za uredniški odbor: Dr. R. Čufes. Tehnična stran in oglaš: V. Mauko.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 3.-\$ za Argentino 20. pezo, za Brazilijo 50 kruzairov, za Anglijo 15 šillingov, za Avstrijo 30 šilingov, za Avstralijo 2.- avstr. l., za Italijo in Trst 600.- lir, za Francijo 500.- frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi Slovenske poti.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

MED SLOVENCMI

Toronto

● Ob zaključku raznih kon-

vencij. Letos je bilo več konven- cij slovenskih takozvanih "brat- skih" podpornih jednot. V Detroi- tu je zborovala Kranjsko Sloven- ska Katoliška Jednota, v Mil- waukee, Wisc., Slovenska Zena- ska Zveza, v Clevelandu pa Slovenska Napredna Podporna Jednota. Zanimivo je čitali poro- čila o teh zborovanjih. Slovenska Zenska Zveza se je gotovo posta- vila z resolucijo, v kateri poziva k pouku slovenskega jezika v šolah na slovenskih farah. Na konvencijah ostalih dveh naj- močnejših slovenskih podpornih organizacij o kakem navdušenju za slovenstvo ni bilo slišati. Pač pa je vidno opazen vpliv mlajše generacije, ki želi čimprej izbri- sati vsako sled sloventva in tako dati nezasluzeno broc starim slo- venskim pionirjem. Vse drugače je bilo na konvenciji Hrvatske Katoliške Zajednice v Omahi. Organizacijsko glasilo te organi- zacije prinaša resolucije te kon- vencije. Zadnja je posebna zna- čilna: "Obljubljamo, da hočemo z vsemi silami podpirati naš hrvatski narod v stari domovini v njegovi borbi proti komunizmu in za ustvarjenje samostojne Hrvatske Države".

Pri naši takozvani "napredni" podporni organizaciji kaj takega v prilog slovenstva ne bi prič- kovali, pač pa bi se do kaj takega lahko dokopala organizacija, ki si lasti naziv katoliška in slovenska. Boj proti komunizmu in podpora Slovincem doma v njihovih upra- vičenih željah po svobodi in lastni državnosti!

Cleveland

DOPOLNILO

● SD z dne 1. okt., t.l., prinaša

med lepimi poročili s Clevelanda tudi poročilo o zborovanju slo- venskih akademikov. Ker sem se z raznimi prošnjami glede raz- stave, prireditve in filma obračal na poročevalca jaz, je ta dobil na- pačen vtis, da sem jaz "glavni or- ganizator" celotne konvencije. To pa ne drži. Konvencija je uspela le zato, ker je bila izrazito skupin- sko podzvetje. Udeležbo in pre- voz je organizirala vrsta akademi- kov, med njimi v prvi vrsti Bine- in Franci Medved iz Minnesote, Tone Arko in Jože Bernik iz Chi- cage, Jaka Okorn in morda še kdo iz New Yorka, pomagali pa so v številnih zadevah še Jože Paternost, Ivan Boh (ki je bil na- moj predlog tudi izvoljen za pre- sednika študentskega zborova- nja), Milena Osenar, Breda Svet- lič, Milena Dolenc, Metod Milač, Arnold Pristernik, rože in Miro Odar in številni drugi. Tem gre glavna zasluga za lepo udeležbo, od vseh pa gotovo najbolj Binetu Medvedu, ki je kot tajnik priprav- ljalnega odbora imel največ posla z vabilji. Jaz sem tu le zelo malo pomagal, ker smo se v odboru domenili, naj prevzamem skrb za kulturni program konvencije, to-

NOVA PLOŠČA ZA LETOŠNJI BOŽIČ!!!

Pri SLOVENIA RECORDS, BOX 8184, CHICAGO 80, ILL., USA

je pravkar izšla nova gramofonska plošča, na kateri so sledeče štiri slovenske božične pesmi:

Potrkanje — Glej, zvezdice božje
Prišla je lepa, sveta noč
Angelčki stopajo skozi nebesa
Kaj se vam zdi, pastirci vi

Izvajajo: Milena Soukal — sopran
Ema Erman — alt
Rev. Vendelin Spendov, OFM — orgle in zvonovi
(vsi iz Chicaga).

Plošča odlikuje: lep spored umetniško dovršeno izvajanje "High Fidelity" zvok kvaliteta izdelava — plošča je nezlomljiva mali format z brzino 45 RPM bogat, večbar- vno tiskan album, za katerega je prispeval besedilo pisatelj Karel Mauser

PLOŠČA Z ALBUMOM STANE \$1.50. — (en dolar in pol) kar je poslati v Money orderu, čeku ali gotovini na:

SLOVENIA RECORDS

Box 8184

Chicago 80, Illinois, USA

VAŽNO!!!

PLOŠČA JE IZDELANA ZA BRZINO (SPEED) 45 RPM. Kdor ima dober gramofon z lahko ročico in precizno iglo, bo ob poslušanju plošče res užival, kajti to je

prva slovenska High-Fidelity plošča malega formata z brzino 45. Nova plošča božičnih pesmi je najlepše darilo za letošnji Božič!

Nova križišna znamenja za pešce. Vozač se mora ustaviti če pešec na tem mestu prečka cesto. To je edem izmed mnogih novih napisov na križiščih v Torontu.

Chicago

● Osmo obletnica slovenske

radijske ure je bila praznovana v soboto 27. septembra v Pilsen Park Ballroom. Udeležba je bila praj dobra prav tako tudi razpo- loženje ob zvokih godbe Edi Ko- roša. Oddanih je bilo več lepih nagrad.

● Poročila sta se Tone Stu- kelj in Marija Zeljko. Mnogo božjega blagoslova!

PETER LEVICNIK:

SLOVENSKA DRŽAVNA MISEL

1848. ROJSTNO LETO SLOVENSKEGA NARODNEGA VODILA

Val liberalne in nacionalne re- volucije, ki struji po zapadnem svetu od Poljske in Grčije do Južne Amerike že od leta 1815, je leta 1848. zajel tudi Avstrijo v takomenovani marčni revoluciji. Evropski politični razvoj je om- gočil sedaj tudi "nehistoričnim" narodom politično udejstvovanje s tem, da je dal vodstvo politike v roke meščanstvu, predvsem in- teligenčiji. Ta sloj je bil na Sloven- skem ob "pomladi narodov" toliko razširjen in toliko narodno zave- den, da je oživil slovenskemu na- rodu njega politični ideal in na- rod uveljavil spet kot politični factor. To je narod v vsem svojem obsegu mogel postati, ker je revolu- cijsko leto sprožilo demokrati- zacijo javnega življenja, zlasti pa, ker je prineslo slovenskemu kme- tu popolno osvoboditev od graščic- ne, ko je državni zbor 7. septem- bra uzakonil že julija predloženi predlog Slezjca Kudliča. Ko je kmet dosegel uresničenje svoje davne želje, se je njegovo zani- manje za nadaljni razvoj dogodkov zelo zmanjšalo.

Krvavi dunajski dogodki 13. 14. in 15. marca so v slovenskih me- stih kaj provincialno odmevali, že 16. marca so se tudi v Ljubljani vršile demonstracije, ki pa jih je policija še v noči na naslednji dan obvladala s pomočjo narodne garde. Pri demonstracijah in pri zabvalnih prireditvah za ustavo 25. aprila se je izčrpavalo po me- stih revolucionarno razpoloženje. Resnejši so bili izgredi po deželi, zaradi izženskega divjanja je bilo nad Kranjsko oklicano obsedno stanje. Vsi nemiri so imeli zgolj gospodarsko socialne vzroke, na- rodni nagibi niso vplivali. Med slovensko množico so narodno-po- litične ideje začele odmevati v glavnem šele v mescu maju, ko je agitacija dunajskih "Slovenija- nov" za združeno Slovenijo do- segla široke ljudske sloje.

Prvi predlogi za združeno Slo- venijo se niso rodili v središču Slovincem, ampak so prišli tja iz slovenskih obmejnih pokrajin ali cel iz slovenskih krogov v nem- ških univerzitetnih mestih. Kdo je prvi vrgel v javnost misel zedin- njene Slovenije, se ne da ugotovi- ti. Koroški kaplan Matija Majar je že 17. marca poslal "Novicam"

dopis, kjer povdarja, da morajo sedaj Slovenci vseh dežel odkrito in jasno povedati, česa želijo in kaj potrebujejo. Prva zahteva, bi bila, da vsak narod v svoji deželi živi kakor mu ljubo in drago, kajti noben narod naj ne gospo- duje drugemu". Zahteva dalje, "da boče nam svobodno, da more- mo v Sloveniji kadarkoli hočemo in kakorkoli hočemo, po malim v šole in kancelije vpeljati naš slo- venski jezik". Dopis bo "Novice" priobčile šele 29. marca obenem z adresno štiriinštridesetih dunaj- skih Slovincem na "deželne stano- ve" Kranjske kot zastopnike se- rednje slovenske pokrajine. V tej slovenski prošnji dunajski sloven- ski inteligenčni spominjajo "stano- ve", da samo tiste tvorbe ki se zasidrane v narodu ostaneta. Zato naj se več ne ovira zedinjenje z ostalimi slovenskimi brati v pi- sni in jeziku, ker le tako se more- jo Slovenci razvijati in postati močan ud v vencu kronovnih av- strijskega cesarstva. Zato prosijo tanove, naj terjajo poleg drugih zahtev od vlade, da se "slovenska narodnost na Kranjskem, Primor- skem in po slovenskih krajih Sta- jerske in Koroške zaščiti". Adresa ostaja še zgolj pri duhovnem ze- dinjenju Slovincem in še ne vse- buje zahteve po političnem zdru- ženju. Vendar niti ponizne zahte- ve o "zaščitenju slovenske narod- nosti" stanov niso vključili v svo- jo adresno na cesarja, čeprav so osvojili nekaj zahtev, ki so jih dunajski Slovenci predlagali.

Medtem so prihajale na Dunaj deputacije posameznih narodov, da se zahvalijo cesarju za ustavo in predložijo vladi svoje zahteve. Dunajski Slovenci so težko čakali na slovensko deputacijo, ki je pa od nikoder ni hotelo biti. Zato je jurist Anton Globočnik napro- sil zastopnike slovenskih narodnih odposlanstev, da so mu 5. aprila podpisali poziv Slovincem naj zahtevajo pri vladarju upravnno- politično enotno Slovenijo, pri čemer naj podajo bratsko roko Hrvatim in naj ne pozabijo na vzajemnost z brati ob Valtavi, Visli in Takri. Poziv so "Novice" objavile šele 1. maja. Štiri dni po podpisu zgorajnega poziva je s kranjsko deputacijo prišel na Dunaj tudi Bleiweis. Ker med

prošnjami in željami kranjskega deželnega zbora ni bilo terjatve po zedinjeni Sloveniji, so dunaj- ski slovenski inteligenčni priti- skali na Bleiweisa, naj vprašanje vendarle sproži. Ker želje, "da bi se Kranjska dežela, slovenski del Koroške in Stajerske, Slovensko Istrijsko in Goriško v en narod zedinili" ni mogel uradno izreči, ker ja bil vezan na sklepe dežel- nega zbora, jo je predložil v avdi- jenci pri nadvojvodu Janezu. Ki je pred leti izposloval dovoljenje za izdajanje "Novic". Nadvojvoda mu želje ni naravnost odbil, samo na to ga je opozoril, da mora za- željeno stati splošna volja vsega prebivalstva in da se more k njej uresničevati bližati samo po ustav- ni poti.

Nekaj dni po vrnitvi v Ljub- ljano je Bleiweis 19. aprila v "Novicah" priobčil oklic dunaj- skih Slovincem, ki bi moral iziti že 1. aprila, v katerem ti pozivajo, naj se že pošlje deputacije cesar- ju, pa ne iz vrst dedodanjih dežel- nih stanov, ki še niso nič "domo- rodnega duha pokazali", marveč iz srede slovenskega ljudstva. Kranjci, Stajerci, Korošci in Pri- morci naj prosijo cesarja, "da nas, oh, že predložo ločene, pod enim vladarstvom sklene". Obenem s tem oklicem so "Novice" 19. aprila prinesle tudi Trstenja- kov poziv, naj se skliče skupščina rodoljubov v Ljubljani, ki naj predloži vladi slovenske zahteve. Ker je nadvojvoda določeno nami- snil, da nima nihče pravice, go- voriti v imenu vsega naroda, če ne more pokazati, da to vsaka občina želi, je Bleiweis obenem poudaril v "Novicah" nujno po- rebo takega dokaza.

Nalogo, ostvariti ta dokaz, je prevzel krog dunajskih Sloven- cev, ki je 20. aprila ustanovil društvo "Slovenija" in isti dan izdal svoj program, ki v prvi točki zahteva, "da politični raz- krojeni narod Slovincem na Kranjskim, Stajerskim, Primorskim in Koroškimi kakor en narod se združi v eno kraljestvo, z imenom Slovenija sklene, in de ima za se svoj zbor". Utemeljuje to zahte- vo, ki predstavlja najbolj jasno formulacijo zahteve po zedinjeni Sloveniji v letu 1848, proglaš pravi, da so minili časi, ko so vlad- darji in njih malopridni svetova- lci mislili, da je ljudstvo samo zato na svetu, da jim služi. Meča- sila je v teku zgodovine Slovence

ločila in razkropila, sila pa ni pravica. Čeprav krivica in zlo- skosti stoletje obstoji zaradi tega nikoli ne bo postala pravica in dobro. Zato je upravičena želja po zedinjenju, sloga rodi moč in enotna Slovenija bo močan ste- ber cesarjevega prestola. Štiri dni poprej so tudi graški Slovenci u s t a n o v i l i svojo po- litično organizacijo "Slovenijo" in so na petico cesarju in državne- mu zboru, kjer zahtevajo, da se združi v eno celotno ozemlje, "kjer se slovensko govori", zbrali 11.000 podpisov.

Sredi maja so prišli v Ljublja- no člani dunajske Slovenije, v le- takih "Kaj bomo Slovenci cesar- sarja prosili" ponavljajo svoj prvi proglaš, le da ob neposred- ni pripravi na volitve, še posebej poudarjajo pomen lastnega slo- venskega parlamenta. Slovenijani so razvili živahno agitacijo in s shodi, obhodi in obiski razširjali slovenske zahteve. Vse to je tako razburilo kranjski pomožni de- želni odbor, da je naprosil vlado, naj prepove uradnikom in duhov- nikom sodelovanje pri propagan- di, pri kateri ne gre več za "ne- doležno veselje in navdušenje za deželni jezik", pa tudi policijo, ki jim začenja groziti z varnostnimi od- redbami, veljavnimi za primer ustaje.

Zaradi sodelovanje mlajše duhovščine so ideje Slovenijanov našle pot v najširše kroge. V teh dneh so tudi sprejeli barve kranj- skega deželnega grba za barvo slovenske narodne zastave, belo- modro-rdeči papir je postal sim- bol Zedinjene Slovenije. S prihodom Slovenijanov v domovino, se je peneslo v narodno prestol- nico Ljubljano središče sloven- skega narodnega gibanja. Ze 25. aprila ustanovljeno "Slovensko društvo" se je razmahnilo in ime- ro 6. junija svoj prvi občni zbor in prevzelo vodstvo slovenskega narodnega dela. Kot glasilo Ljub- ljanskega "Slovenskega društva" velja "Slovenija", prvi slovenski zgolj politični časopis, ki ga je urejeval M. Cigale in je začel iz- hajati 4. julija. Ime časopisa jasno kaže njegov program.

Slovenski politični program se je oblikoval dalje tudi na naj- skem slovenskem kongresu v Pragi. Slovenci sicer na njem ni- mo bili zastopani jo svojih poob- laščenceh odposlanceh, 5 Slovence

ki se ga je udeležilo je bilo nav- zožih le v svojem imenu. Spet je periferija prehitela središče: 27. maja je Caf poslal v Prago pismo, kjer povdarja, da Slovenci neče- mo v Nemško zvezo in zahtevamo kraljevino Slovenijo, kamor naj pridejo tudi Prekmurci; podobno kakor ta štajerski rodoljubni du- hovnik, so pisali v Prago tudi Korošci. Majar Matija, Einspiel- ler in drugi rodoljubi, in prosili za podporo Slovanov na prihod- njem dunajskem parlamentu, ko bo šlo za "ustrojeno Slovenije". 24. maja pa je dunajska Slovenija predložila kongresu programatične točke Slovincem, ki poleg zahte- ve po samostojni Avstriji, ena- kopravnosti slovensčine z nem- ščino, obsegajo tudi združeno Slovenijo. Vse te zahteve naj bi se po načrtu dunajskih patrijotov uzakonile na ustavodajni skupš- čini. Slovensko programatične točke je kongres osvojil za svoje.

Poudarjanje Avstrije, ki ga najdemo v vseh programatičnih, političnih izjavah v letu 1848.; je v skladu s Palackega "idejo av- strijske države" in pozitivna ob- lika za odklanjanje pristopa za Nemški zvezl. Po mnenju nem- ških nacionalistov, zbranih na ta- koimenovanem predparlamentu nekdanjega v Frankfurtu (31. maja) naj bi nova "Zedinjena Nemčija" obsegala vse pokrajine "s v e t e g a rimskega cesarstva nemške narodnosti", torej tudi češke in slovenske. Kakor Čehi so se tudi Slovenci zavedali, da pomeni zanje Frank- furt narodno smrt. Zato so tudi slovenski narodnjaki po češkem zgledu oklicali abstinenco pri vo- litvah za frankfurtski državni zbor, ki jih je sredi aprila urgira- lo tudi avstrijsko notranje mini- strstvo. Kljub šibkejšem odpo- ru na Koroškem in Primorskem, so se volitve za Frankfurt v slo- venskih pokrajinah zaradi absti- nence "Slovenske stranke" le po imenu vršile. Tako so Slovenci ob prvi priliki, ki se jim je po sto letih nudila, odklonili vsako zvezo z Nemčijo.

Po odprtju državnega zbora na Dunaju, ki mu je cesar Ferdinand po majskih nemirih priznal zna- čaj ustavodajnega zbora, je na- stopila možnost, predložiti slo- venske zahteve tudi na parlamen- tarni tribuni. Pod jesen se je armado, ki "varuje tudi Slovence državni zbor začel baviti z narod- pred madžarsko grabčljivostjo",

mi znani pevovodja slovenskega okteta g. Janez Rigler, g. Stupica iz Glasbene Matice, Celestina s slovenske šole, Edi Krašovec in drugi, da smo v nekaj minutah vse pospravili in imeli še dosti časa, da smo skupaj malo sloven- sko zapeli. Mislim, da so drugi obiskovalci dobili v Clevelandu

isti vtis kakor jaz: "Hvala Bogu za tako mladino in za take ljudi!" V takih razmerah bodo lahko dru- go leto in vsako leto pripravili še kaj dosti lepšega in večjega naši mlajši akademiki, ki morajo biti pri bodočih zborovanjih še bolj kakor letos "glavni". Edi

nimi zadevami. Palacky je predla- Kljub navdušenju za Jelčića in za Hrvate in kljub nevarnosti, da se po oktoberski dunajski vstaji uresničijo frankfurtski velenen- ski sklepi, se ljubljanski voditel- lji niso vdajali kakemu ilirstvu. Čehi so sicer hoteli joživiti ilirsko gibanje, pa jih je njihov poročeval- ec iz Ljubljane kmalu opomnil, da je Ljubljana sicer Zagrebu naklonjena, vendar pa ljubosum- na na svojo samostojnost, da Slo- venci hočejo predvsem najprej Zedinjeno Slovenijo in bi bili že- le na tej osnovi pripravljene raz- govarjati se s Hrvati. Na rovaš slovenskega sovražnega razpolo- ženja zoper združeno z Nemčijo in tihih simpatij kranjskih stanov za Zedinjeno Slovenijo gre od- ločno stališče kranjskih deželnih stanov zoper Frankfurt. Značilno je, da je bila Kranjska že marca edina avstrijska dežela, ki v ad- resni na cesarja niti z besedico ni omenila odnosa do Nemčije. Tako je kranjski stanovski odbor od- klonil tudi vabilo na sestanek Alpskih dežel v Salzburgu in Ce- lovcu, kjer so Nemci hoteli pou- dariti deželno nedeljivost, odklo- nitvi pa predložiti dve adresi, ki jih je sam poslal cesarju 13. no- vembra; v drugi vladarju sporo- čila, da je "Kranjsko slovensko ljudstvo zoper vsako tesnejšo naslonitev na Nemčijo". Da so bili slovenski predeli Avstrije v vrenju po oktoberski revolti naj- bolj mirni, je pripisovala tudi policija lojalnemu zadržanju slo- venskih društev, ki so 24. novem- bra dobili bratsko društvo v Ce- lovcu, v čigar pravilih se zopet ponavljajo zahteva "da dobimo od državnega zbora neodgodljivo potrebno Slovenijo".

Slovenije pa ni hotel dati ne državni zbor in ne vlada. Odkar se je ta po Radeckega uspehim v Ita- liji, po Windischgratovem in Jelčićevem zatoru dunajskega upora, po Jelčićevi zmagi pri Svehatu in Kromerizu nad Mad- žari in intervenciji Nikolaja I. v korist habsburškega prestola, čutila spet v sebi; je slabo popla- čala zvestobo Slovanom. Ko je državni zbor v Kromerizu za- šteli za svoje, vse odkar je preko- račil 11. septembra hrvatsko- madžarsko mejo. Za Veliki šma- rner je Slovensko društvo v Ljub- ljani oklicalo zbirko za Jelčićevo ustavo, ki ohranja historične pok- rajine.

Enako kakor graška Slovenija je ljubljansko društvo izdalo le- tak zoper agitacijo za črno vojsko proti Jelčiću, s katerim so Slo- venci držali vse od marčnih dni, ko se je ban uprl madžarskemu nacionalizmu, njegove uspehe so šteli za svoje, vse odkar je preko- račil 11. septembra hrvatsko- madžarsko mejo. Za Veliki šma- rner je Slovensko društvo v Ljub- ljani oklicalo zbirko za Jelčićevo ustavo, ki ohranja historične pok- rajine.

(še nadaljuje)